
Ποιοτικές Μέθοδοι
Έρευνας στις
Κοινωνικές Επιστήμες

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Κέντρο Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης (Κ.Ε.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Ε.Κ.Π.Α.)** σας καλωσορίζει στο Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και συγκεκριμένα στο πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης με τίτλο **«Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες»**.

Η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και πιστοποίησης επαγγελματικών δεξιοτήτων οδήγησε το **Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (E-Learning)** του Ε.Κ.Π.Α. στο σχεδιασμό των πρωτοποριακών αυτών Προγραμμάτων Επαγγελματικής Επιμόρφωσης και Κατάρτισης, με γνώμονα τη **διασύνδεση της θεωρητικής με την πρακτική γνώση**, αναπτύσσοντας κυρίως, την εφαρμοσμένη διάσταση των επιστημών στα αντίστοιχα επαγγελματικά πεδία.

Στη συνέχεια, σας παρουσιάζουμε αναλυτικά το πρόγραμμα σπουδών για το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης: **«Ποιοτικές Μέθοδοι Έρευνας στις Κοινωνικές Επιστήμες»**, τις προϋποθέσεις συμμετοχής σας σε αυτό, καθώς και όλες τις λεπτομέρειες που πιστεύουμε ότι είναι χρήσιμες, για να έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα του προγράμματος.

2. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το προτεινόμενο Πρόγραμμα απευθύνεται σε ερευνητές των κοινωνικών επιστημών (ψυχολογίας, κοινωνιολογίας, πολιτικής επιστήμης, παιδαγωγικής, επικοινωνίας, ανθρωπολογίας, κ.λπ.), αλλά και εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να γνωρίσουν πώς να σχεδιάζουν μια έρευνα με ποιοτικές μεθόδους, να συλλέγουν και να επεξεργάζονται ποιοτικά δεδομένα.

Ο βασικός σκοπός του Προγράμματος είναι η απόκτηση δεξιοτήτων ερευνητικού σχεδιασμού, συλλογής και ανάλυσης ποιοτικών ερευνητικών δεδομένων.

Κατά τη διάρκεια του Προγράμματος καλύπτονται: α) οι βασικές διαφορές μεταξύ της ποιοτικής και ποσοτικής ερευνητικής μεθοδολογίας, β) οι μέθοδοι συλλογής ποιοτικών δεδομένων, γ) οι μέθοδοι ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων, και δ) η οργάνωση των ποιοτικών δεδομένων και η παραγωγή πειστικών αναλύσεων.

Επιμέρους στόχοι του Προγράμματος είναι να αντιληφθούν οι εκπαιδευόμενοι τη χρησιμότητα των διαφόρων ποιοτικών μεθόδων στην επιστημονική έρευνα, να κατανοήσουν τη λογική τους, να είναι σε θέση να επιλέγουν την κατάλληλη μέθοδο συλλογής αλλά και ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων.

3. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΟΥ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΟΙ ΣΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΤΡΟΠΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

Αίτηση συμμετοχής μπορούν να υποβάλλουν:

- ▶ απόφοιτοι Πανεπιστημίου/ΤΕΙ της ημεδαπής και της αλλοδαπής
- ▶ απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με συναφή στο αντικείμενο εργασιακή εμπειρία

Η αίτηση συμμετοχής υποβάλλεται ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας:

<https://elearningekpa.gr/>

4. ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ

Τα προαπαιτούμενα για την παρακολούθηση του Προγράμματος από τους εκπαιδευόμενους είναι:

- ▶ Πρόσβαση στο Διαδίκτυο
- ▶ Κατοχή προσωπικού e-mail
- ▶ Βασικές γνώσεις χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών

5. ΤΡΟΠΟΣ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Η διδασκαλία στα προγράμματα εξ αποστάσεως επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ διεξάγεται μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στον εκπαιδευόμενο «αυτονομία», δηλαδή δυνατότητα μελέτης ανεξαρτήτως περιοριστικών παραγόντων, όπως η υποχρέωση της φυσικής του παρουσίας σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο.

Το εκπαιδευτικό υλικό του προγράμματος διατίθεται σταδιακά, ανά διδακτική ενότητα, μέσω ειδικά διαμορφωμένων ηλεκτρονικών τάξεων. Κατά την εξέλιξη κάθε θεματικής ενότητας αναρτώνται σε σχετικό link οι απαραίτητες για την ομαλή διεξαγωγή της εκπαιδευτικής διαδικασίας ανακοινώσεις.

Ο εκπαιδευόμενος, αφού ολοκληρώσει τη μελέτη της εκάστοτε διδακτικής ενότητας, καλείται να υποβάλει ηλεκτρονικά, το αντίστοιχο τεστ αξιολόγησης. Τα τεστ μπορεί να περιλαμβάνουν ερωτήσεις αντιστοίχισης ορθών απαντήσεων, πολλαπλής επιλογής, αληθούς/ψευδούς δήλωσης, ή upload, όπου ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να διατυπώσει και να επισυνάψει την απάντησή του. Η θεματική ενότητα μπορεί να συνοδεύεται από τελική εργασία, η οποία διατίθεται κατά την ολοκλήρωση της θεματικής ενότητας (εφόσον το απαιτεί η φύση της θεματικής ενότητας) και αφορά το σύνολο της διδακτέας ύλης.

Παράλληλα, παρέχεται **πλήρης εκπαιδευτική υποστήριξη** δεδομένου ότι ο εκπαιδευόμενος μπορεί να απευθύνεται ηλεκτρονικά (για το διάστημα που διαρκεί το εκάστοτε μάθημα) στον ορισμένο εκπαιδευτή του, μέσω ενσωματωμένου στην πλατφόρμα ηλεκτρονικού συστήματος επικοινωνίας, για την άμεση επίλυση αποριών σχετιζόμενων με τις θεματικές ενότητες και τις ασκήσεις αξιολόγησης ή την τελική εργασία.

6. ΤΡΟΠΟΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗΣ

Σε κάθε διδακτική ενότητα ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να επιλύει και να υποβάλλει ηλεκτρονικά το αντίστοιχο τεστ, τηρώντας το χρονοδιάγραμμα που έχει δοθεί από τον εκπαιδευτή του. Η κλίμακα βαθμολογίας κυμαίνεται από 0 έως 100%. Συνολικά, η βαθμολογία κάθε θεματικής ενότητας προκύπτει κατά το 60% από τις ασκήσεις αξιολόγησης και κατά το υπόλοιπο 40% από την τελική εργασία, η οποία εκπονείται στο τέλος του συγκεκριμένου μαθήματος και εφόσον το απαιτεί η φύση αυτού.

Η χορήγηση του **Πιστοποιητικού Επιμόρφωσης** πραγματοποιείται, όταν ο εκπαιδευόμενος λάβει σε όλα τα μαθήματα βαθμό μεγαλύτερο ή ίσο του 50%. Σε περίπτωση που η συνολική βαθμολογία ενός ή περισσότερων μαθημάτων δεν ξεπερνά το 50%, ο εκπαιδευόμενος έχει τη δυνατότητα επανεξέτασης των μαθημάτων αυτών μετά την ολοκλήρωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας του προγράμματος. Η βαθμολογία που θα συγκεντρώσει κατά τη διαδικασία επανεξέτασής του είναι και η οριστική για τα εν λόγω μαθήματα, με την προϋπόθεση ότι ξεπερνά εκείνη που συγκέντρωσε κατά την κανονική διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σε διαφορετική περίπτωση διατηρείται η αρχική βαθμολογία.

7. ΛΟΙΠΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΩΝ - ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΧΟΡΗΓΗΣΗΣ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ

Πέρα από την **επιτυχή ολοκλήρωση** του προγράμματος για τη χορήγηση του Πιστοποιητικού απαιτούνται τα εξής:

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης**

Η διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης Εκπαιδευόμενου στοχεύει στη διασφάλιση της ποιότητας των παρεχομένων εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Συγκεκριμένα, εξουσιοδοτημένο στέλεχος του Κέντρου Επιμόρφωσης και Δια Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, επικοινωνεί τηλεφωνικώς με ένα τυχαίο δείγμα εκπαιδευόμενων, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν συμμετείχαν στις

εκπαιδευτικές διαδικασίες του προγράμματος, εάν αντιμετωπίσαν προβλήματα σε σχέση με το εκπαιδευτικό υλικό, την επικοινωνία με τον ορισμένο εκπαιδευτή τους, καθώς και με τη γενικότερη μαθησιακή διαδικασία. Η τηλεφωνική επικοινωνία διεξάγεται με την ολοκλήρωση του εκάστοτε προγράμματος, ενώ η μέση χρονική διάρκειά της συγκεκριμένης διαδικασίας είναι περίπου 2-3 λεπτά.

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Ταυτοποίησης, εφόσον κληθεί, ή μη ταυτοποιηθεί κατά τη διεξαγωγή της, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Συμμετοχή του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων**

Ο δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων διασφαλίζει την εγκυρότητα των στοιχείων που έχει δηλώσει ο εκπαιδευόμενος στην αίτηση συμμετοχής του στο Πρόγραμμα και βάσει των οποίων έχει αξιολογηθεί και εγκριθεί η αίτηση συμμετοχής του σε αυτό.

Κατά τη διάρκεια ή μετά το πέρας του προγράμματος, πραγματοποιείται δειγματοληπτικός έλεγχος εγγράφων από τη Γραμματεία. Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να είναι σε θέση να προσκομίσει τα απαραίτητα δικαιολογητικά τα οποία πιστοποιούν τα στοιχεία που έχει δηλώσει στην αίτηση συμμετοχής (Αντίγραφο Πτυχίου, Αντίγραφο Απολυτήριου Λυκείου, Βεβαίωση Εργασιακής Εμπειρίας, Γνώση Ξένων Γλωσσών κ.τ.λ.).

Σε περίπτωση μη συμμετοχής του εκπαιδευόμενου στη διαδικασία Δειγματοληπτικού Ελέγχου Εγγράφων, εφόσον κληθεί, ή μη ύπαρξης των δικαιολογητικών αυτών, δεν χορηγείται το πιστοποιητικό σπουδών, ακόμα και αν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς την εξ αποστάσεως εκπαιδευτική διαδικασία.

► **Αποπληρωμή του συνόλου των διδάκτρων**

Ο εκπαιδευόμενος θα πρέπει να μην έχει οικονομικής φύσεως εκκρεμότητες. Σε περίπτωση που υπάρχουν τέτοιες, το πιστοποιητικό σπουδών διατηρείται στο αρχείο της Γραμματείας, μέχρι την ενημέρωση της για τη διευθέτηση της εκκρεμότητας.

Αναλυτική περιγραφή των παραπάνω υπάρχει στον Κανονισμό Σπουδών:

<https://elearningekpa.gr/regulation>

8. ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

Οι συγγραφείς του εκπαιδευτικού υλικού είναι μέλη ΔΕΠ του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών ή και ειδικοί εμπειρογνώμονες με ιδιαίτερη συγγραφική καταξίωση, οι οποίοι κατέχουν πολύ βασικό ρόλο στην υλοποίηση του προγράμματος.

9. ΠΩΣ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΕΤΑΙ Η ΥΛΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα επαγγελματικής επιμόρφωσης και κατάρτισης περιλαμβάνει **10 διδακτικές ενότητες**.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΕΝΟΤΗΤΩΝ

Διδακτική Ενότητα 1: Βασικές Αρχές της Ποιοτικής Έρευνας

Σκοπός της ενότητας αυτής είναι να παρουσιαστούν οι βασικές διαφορές μεταξύ ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά των ποιοτικών μεθόδων.

Διδακτική Ενότητα 2: Τρόποι συλλογής δεδομένων - συνέντευξη

Σκοπός αυτής, όπως και της επόμενης ενότητας, είναι να συζητηθούν οι κυριότεροι τρόποι συλλογής ποιοτικών δεδομένων. Η παρούσα ενότητα ξεκινάει με μια λεπτομερή ανάλυση των κύριων στοιχείων της ερευνητικής διαδικασίας καθώς και των ερωτημάτων που πρέπει να αντιμετωπίζουν οι ερευνητές καθ' όλη τη διάρκειά της. Στη συνέχεια η ενότητα εξετάζει πώς αναπτύσσουμε μια συνέντευξη. Τέλος, δίνονται οδηγίες για το πώς μπορεί να δομηθεί μια συνέντευξη.

Διδακτική Ενότητα 3: Τρόποι συλλογής δεδομένων - παρατήρηση, γραπτό και οπτικό ερευνητικό υλικό

Σε αυτή την ενότητα θα μας απασχολήσουν ερωτήματα που έχουν να κάνουν με τους λόγους για τους οποίους θα θέλαμε να χρησιμοποιήσουμε μεθόδους παρατήρησης, το σχεδιασμό και τη διεξαγωγή της παρατήρησης, καθώς και τη μετατροπή των παρατηρήσεων σε δεδομένα. Τα ίδια ερωτήματα θα μας απασχολήσουν και για τα γραπτά τεκμήρια και το οπτικό υλικό.

Διδακτική Ενότητα 4: Τρόποι ανάλυσης δεδομένων - Ανάλυση Λόγου (Discourse Analysis)

Σε αυτή την ενότητα θα συζητηθούν δύο προσεγγίσεις της Ανάλυσης Λόγου και θα επεξηγηθούν μέσα από παραδείγματα.

Διδακτική Ενότητα 5: Τρόποι ανάλυσης δεδομένων - Θεματική Ανάλυση (Thematic Analysis)

Σε αυτή την ενότητα θα συζητηθεί η θεωρία και η μέθοδος της Θεματικής Ανάλυσης και θα διευκρινιστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές με άλλες προσεγγίσεις. Τέλος, θα δοθούν οδηγίες για το πώς εφαρμόζουμε στην πράξη τη Θεματική Ανάλυση.

Διδακτική Ενότητα 6: Τρόποι ανάλυσης δεδομένων - Ερμηνευτική-Φαινομενολογική Ανάλυση (Interpretative Phenomenological Analysis)

Σε αυτή την ενότητα θα συζητηθεί η θεωρία, η μέθοδος, καθώς και τα στάδια που χρειάζεται να ακολουθηθούν για να πραγματοποιηθεί η Φαινομενολογική Ερμηνευτική Ανάλυση.

Διδακτική Ενότητα 7: Παραγωγή πειστικών αναλύσεων

Σε αυτή την ενότητα θα συζητηθεί το πώς διασφαλίζεται η πειστικότητα των αναλύσεων και των εξηγήσεων της ποιοτικής έρευνας. Θα διερευνηθούν ερωτήματα σχετικά με την αξιοπιστία, την εγκυρότητα και τη δυνατότητα γενίκευσης των αναλύσεων που βασίζονται σε ποιοτικά δεδομένα.

Διδακτική Ενότητα 8: Γράφοντας την ερευνητική αναφορά μιας ποιοτικής έρευνας

Σε αυτήν την ενότητα θα συζητηθούν τα χαρακτηριστικά μιας καλής ερευνητικής αναφοράς καθώς και η δομή που αυτή θα πρέπει να έχει.

Διδακτική Ενότητα 9: Εργασία στην ποιοτική έρευνα - οδηγίες

Σε αυτή την ενότητα θα δοθούν αναλυτικά οδηγίες και θα σας ζητηθεί να πραγματοποιήσετε μία συνέντευξη για ένα από τα παρακάτω θέματα: α) Οι αντιλήψεις των δασκάλων (ή γονέων ή εφήβων) για την αντικοινωνική συμπεριφορά των νέων, ή β) οι αντιλήψεις (γονέων ή καθηγητών ή νέων) για την ποιότητα ζωής των νέων. Αυτές οι συνεντεύξεις θα βασίζονται σε προτεινόμενες ερωτήσεις. Θα δοθούν, επίσης, αναλυτικά οδηγίες για το πώς θα αναλύσετε και θα γράψετε την ερευνητική αναφορά για τη συνέντευξη ή συνεντεύξεις που πραγματοποιήσατε.

Διδακτική Ενότητα 10: Ζητήματα δεοντολογίας στην ποιοτική έρευνα

Στην τελευταία ενότητα θα συζητηθούν ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας στην ποιοτική έρευνα (π.χ., ψυχολογικές επιδράσεις από τη συμμετοχή στην έρευνα).